

A
9596

საქართველოს მცენიერებათა აკადემია
არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

ლია ზურაბის ასული გულაშანი

სვანური ანდაზების ენის
ფონოლოგიურ-ეტიმოლოგიური
ანალიზი

10.02.01 - ქართველური ენები

აკტორეფერატი

ფილოლოგიის მცენიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციისა

თბილისი
1998

ნ ა შ რ ო მ ი ს ზ ო ბ ა დ ი დ ა ხ ა ს ს ი ა ტ ე ბ ა

ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილებაში.

- სამეცნიერო ხელმძღვანელი — ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **იზა ჩანტლაძე**
- ექსპერტი — ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი **იზაბელა ქობალავა**
- ოფიციალური ოპონენტები —
 ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი **ავთანდილ არაბული**
 ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი **მერი ნიკოლაიშვილი**
- წამყვანი ორგანიზაცია — თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის პედაგოგიური უნივერსიტეტი

დისერტაციის დაცვა გაიმართება 1998 წლის 30 ივნისს, 14 საათზე საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ფილოლოგიის მეცნიერებათა დარგის **p. 10.02. c. №4** სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე (380008, თბილისი, პ. ინგოროყვას ქ.№8).

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში.

ავტორეფერატი დაიგზავნა 1998 წლის მაისს.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი

ფილოლ.მეცნ.კანდ. ქ.დათუაიშვილი

თემის აქტუალობა. ანდაზების შეკრება-გამოცემის საქმეს საქართველოში თითქმის სამი საუკუნის ისტორია აქვს. ყველაზე კარგადაა შესწავლილი ქართული მასალა; რაც შეეხება სვანურს, ამ ენაზე შექმნილი ანდაზები დღემდე არავის უკვლევია არათუ ლინგვისტური, არამედ ფოლკლორული თვალსაზრისითაც კი.

ჩვენი ნაშრომი პირველი ცდაა სვანური ანდაზების ენის ფონოლოგიურ-ეტიმოლოგიური ანალიზისა.

კვლევის მიზანი, ამოცანები, საგანი და ობიექტი. გამოქვეყნებული (სოფელ ლახამულაში ჩაწერილი) სვანური ანდაზების შედარება ჩვენ მიერ მესტიაში, ლენჯერსა და მულახში ფიქსირებულ მონაცემებთან და ამ გზით ფონოლოგიური თუ ლექსიკური თავისებურებების აღწერა.

ძირითადი შედეგები. ანდაზების ენის შესწავლის საფუძველზე გამოვლენილია ის მასალა, რაც საერთოა სვანური ანდაზებისათვის — ე.ი. ინტერდიალექტური ერთეული, რასთან შეპირისპირებისას ცალკე გამოიყოფა დიალექტური თუ კილოკაური მახასიათებლები, აგრეთვე ის არქაული ვითარებაც, რაც თანამედროვე ცოცხალ მეტყველებაში აღარ დასტურდება. დისერტაციაში წარმოდგენილია არაერთი ახალი ეტიმოლოგია.

ნაშრომში განხილული საკითხები დახმარებას გაუწევს ქართველურ ენათა შედარებითი გრამატიკისა და სვანური ენის ფონემატურ-მორფოლოგიური სტრუქტურის შემსწავლელ სპეციალისტებს, აგრეთვე, ყველა დაინტერესებულ პირს, ვინც იკვლევს სვანეთის ისტორიას, ეთნოგრაფიასა და ფოლკლორს.

ნაშრომის აპრობაცია. ნაშრომი შესრულდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არნ.ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილებაში. აქვე შედგა მისი განხილვა და აპრობაცია. ნაშრომის ძირითადი დებულებები მოხსენებების სახით წაკითხული იყო სხვადასხვა სამეცნიერო კონფერენციებსა და სესიებზე 1993-1997 წლებში (თეზისები დაბეჭდილია). გამოქვეყნებულია სამი სტატია.

მეცნიერული სიახლეები. ნაშრომში ხაზგასმულია კოინენსროლი სვანურ ანდაზებში, **გ** და **ჰ** ფონემათა დისტრიბუციისა და ო/ჟ ხმოვანთა დეუმლაუტიზაციის წესები ზოგჯერ სრულიად ახ-